

Associate-degreeprogramma
Business Studies Logistiek
Hogeschool Inholland

4 januari 2017

NVAO uitgebreide Toets nieuw Ad-programma

adviesrapport

Inhoud

1	Samenvattend advies	3
2	Werkwijze panel	5
3	Beschrijving van het programma	6
3.1	Algemeen	6
3.2	Profiel instelling	6
3.3	Profiel Ad-programma	6
4	Beoordeling Ad-programma	9
4.1	Beoogde eindkwalificaties	9
4.2	Programma	12
4.3	Personeel	18
4.4	Voorzieningen	20
4.5	Kwaliteitszorg	21
4.6	Toetsing	22
4.7	Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	24
4.8	Samenwerkingsverband met een Bve-instelling	24
4.9	Aanbevelingen	25
4.10	Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma	25
5	Overzicht oordelen	26
	Bijlage 1: Samenstelling panel	27
	Bijlage 2: Programma locatiebezoek	28
	Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten	29
	Bijlage 4: Lijst van afkortingen	30

1 Samenvattend advies

Hogeschool Inholland heeft bij de NVAO een aanvraag ingediend voor een uitgebreide toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Business Studies Logistiek. In deze samenvatting geeft het panel zijn voornaamste overwegingen en conclusies weer, die de basis vormen van het advies van het panel aan de NVAO over dit Ad-programma.

In de naam van dit Ad-programma Business Studies Logistiek is de relatie met de hbo-bacheloropleiding Business Studies, afstudeerrichting Logistiek volgens het panel zichtbaar.

De hogeschool heeft een degelijk onderzoek uitgevoerd waaruit is gebleken dat Ad-afgestudeerden in het logistieke beroepenveld van toegevoegde waarde zullen zijn. Het beroepenveld is bij het onderzoek en bij de opzet en ontwikkeling van het Ad-programma nauw betrokken geweest.

Het panel onderschrijft beide doelstellingen van het Ad-programma, om de studenten in de gelegenheid te stellen een positie in het beroepenveld van de logistiek te verwerven en om de studenten de mogelijkheid te bieden door te stromen naar de afstudeerrichting Logistiek van de bacheloropleiding Business Studies. Het beroepsprofiel, de competenties en eindkwalificaties van het Ad-programma sluiten aan bij de doelstellingen, bevinden zich in domein van de bacheloropleiding maar zijn daarvan duidelijk onderscheiden. Er is daardoor volgens het panel sprake van een eigen profiel van het Ad-programma. De eindkwalificaties zijn afgestemd op niveau 5 van het Nederlandse kwalificatieraamwerk. Alhoewel het onderscheid met de bacheloropleiding en de niveau-aanduiding voldoen, had het panel graag een iets duidelijker presentatie daarvan gezien.

De eindkwalificaties zijn volledig en evenwichtig in het curriculum verwerkt. De onderdelen van het curriculum zijn naar behoren uitgeschreven. In de perioden en onderwijsseenheden zijn de relevante deelgebieden van de logistiek opgenomen. Het panel acht het relatief grote aandeel juridische kennis gerechtvaardigd, omdat die kennis nodig is om in de logistiek te functioneren. Het panel beveelt wel aan de economische en juridische kennis op logistiek toe te snijden. Hoewel de voorgeschreven literatuur voldoet, adviseert het panel wel bij sommige, moeilijke boeken de stof stap voor stap te behandelen. De samenhang van het curriculum is in beginsel voldoende. Het panel beveelt wel aan de afstemming binnen de perioden te bewaken, opdat de samenhang in de praktijk ook gerealiseerd wordt.

Het curriculum is weliswaar geënt op de bacheloropleiding maar omvat veel specifiek voor het Ad-programma ontwikkelde onderwijsseenheden. Het panel stelt vast dat sprake is van een eigenstandig curriculum en een eigen afsluitend onderdeel in het programma. Ook het doorstroomprogramma van het Ad-programma naar de bachelor is gedegen opgezet.

Het panel acht het aandeel van de beroepspraktijk en het praktijkgericht onderzoek in het curriculum toereikend, onder meer door de aan de praktijk ontleende projecten en door de afstudeerstage. De controle op de geschiktheid van het stagebedrijf voldoet maar het panel beveelt aan de eisen aan het stagebedrijf te expliciteren. De internationale dimensie is naar behoren ingevuld, met name door de vaak te geven onderwijsseenheid *Business English*.

De toelatingseisen voor het Ad-programma komen overeen met de wettelijke eisen en voldoen. Het panel is positief over het studiekeuzetraject dat is ingericht, omdat daardoor

aankomende studenten van een goed advies worden voorzien. Gezien de verschillende locaties waarop het programma aangeboden wordt, bepleit het panel daar in de voorlichting aan aankomende studenten helder over te zijn. Het panel heeft gezien dat dit programma een open inschrijving kent en niet specifiek bedoeld is voor studenten van bepaalde organisaties.

Het didactisch concept en de ervan afgeleide werkvormen voldoen. Het panel waardeert het streven studenten tot een actieve studiehouding aan te zetten. Het panel raadt aan in de feedbackcolleges te differentiëren naar de inhoud van de onderwijseenheden. In het programma zijn voldoende maatregelen genomen om de studeerbaarheid te bevorderen. Het panel acht het beleid voor studenten met een functiebeperking gepast. Het programma voldoet aan de wettelijke eisen inzake omvang en duur.

Het panel beschouwt het personeelsbeleid als toereikend. Het Ad-programma neemt bij werving en selectie, bij scholing en door beoordelingsgesprekken de maatregelen die voor de kwaliteit van het onderwijs gewenst zijn. Het panel acht het opleidingsniveau, de vakinhoudelijke en onderwijskundige capaciteiten en de ervaring in de beroepspraktijk van de docenten naar behoren. Alhoewel het aantal docenten voldoet, raadt het panel aan de werkdruk goed te bewaken.

Naar de mening van het panel voldoen de huisvesting en materiële voorzieningen op beide locaties en ook de informatievoorziening en de studiebegeleiding van het programma.

Het panel acht het systeem van kwaliteitszorg van het Ad-programma effectief. Binnen het systeem worden mondelinge en schriftelijke evaluaties gehouden. Met de verbeteringen die daaruit kunnen voortkomen zijn teamleider en curriculumcommissie belast. De verschillende stakeholders zijn bij de kwaliteit van het programma betrokken.

Het panel acht het beleid inzake toetsing en beoordeling van het programma naar behoren. Het programma ziet toe op de validiteit en betrouwbaarheid van de toetsing en beoordeling. De toetsvormen doen recht aan de kennis, vaardigheden en competenties van de studenten die getoetst moeten worden. Het panel is positief over de deskundigheid en taakopvatting van de examencommissie.

De financiële voorzieningen voor het programma zijn volgens het panel toereikend. De door de hogeschool afgegeven afstudeergarantie voldoet ook. Het panel heeft vastgesteld dat de overeenkomst van Hogeschool Inholland en ROC van Amsterdam en de toezeggingen van Hogeschool Inholland de gewenste waarborgen biedt voor de kwaliteit van het onderwijs.

Het panel komt tot het oordeel voldoende voor de kwaliteit van het nieuwe Ad-programma Business Studies Logistiek van Hogeschool Inholland en adviseert de NVAO een positief besluit over deze aanvraag te nemen.

Den Haag, 4 januari 2017

Namens het panel dat de uitgebreide toetsing van het nieuwe Ad-programma Business Studies Logistiek van Hogeschool Inholland heeft uitgevoerd.

R. Hendrix
(voorzitter)

Drs. W. Vercouteren RC
(secretaris)

2 Werkwijze panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- R. Hendrix, director Operations Benelux (Service Delivery), onderneming Iron Mountain (voorzitter);
- Ing. R. Meylaers MSc, opleidingscoördinator HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit, Hoger Instituut der Kempen (panellid);
- Drs. T.J. Bonsing MSc BA, docent Supply Chain Management/Operations Management, Hanze Hogeschool Groningen (panellid);
- E.E.M. Leo BSc, student Onderwijskunde, Universiteit van Amsterdam (student-lid).

Het panel werd terzijde gestaan door drs. G.H. Lansink, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bij de toetsing heeft het panel het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma van 9 september 2013 (Staatscourant 2014, nr. 9832) in acht genomen.

Het panel heeft zich aan de hand van de door het Ad-programma verstrekte documenten op de beoordeling voorbereid. In bijlage 3 van dit paneladvies is een overzicht opgenomen van documenten die het panel heeft ontvangen. Voorafgaande aan hun voorbereidende bespreking hebben de panelleden hun eerste bevindingen over het informatiedossier uitgewisseld en hebben zij vragen opgesteld.

Op 21 april 2016 is het panel bij elkaar geweest. In deze bijeenkomst heeft het panel moeten constateren dat in het informatiedossier van het Ad-programma veel voor de beeldvorming van het panel over het Ad-programma belangrijke informatie ontbrak. Het panel heeft een lijst van vragen om aanvullende informatie aan het Ad-programma voorgelegd. Daarop heeft het Ad-programma het verzoek aan het panel gericht het locatiebezoek uit te mogen stellen om meer tijd te krijgen de gestelde vragen goed te beantwoorden. Het Ad-programma heeft op 31 oktober 2016 een herzien en aangevuld informatiedossier aan het panel aangeboden. Het panel heeft dit dossier bestudeerd en heeft vastgesteld dat voldoende informatie voorhanden was om het bezoek bij het Ad-programma af te leggen.

Op 15 november 2016 heeft het panel het locatiebezoek bij het Ad-programma afgelegd. De agenda van dat bezoek is in bijlage 2 weergegeven. Na afloop van het bezoek hebben de panelleden de bevindingen besproken en vertaald naar voorlopige conclusies. Uiteindelijk zijn aan de hand van de uitkomsten daarvan beargumenteerde oordelen per standaard en een eindoordeel over de kwaliteit van het programma als geheel gegeven. De voorzitter van het panel heeft aan het slot van het locatiebezoek een korte mondelinge terugkoppeling gegeven aan de vertegenwoordigers van de instelling en van het Ad-programma.

Na het locatiebezoek heeft de secretaris op basis van de bevindingen en overwegingen van het panel een conceptadvies opgesteld dat voor commentaar aan de panelleden voorgelegd is. Na de verwerking van dat commentaar is de definitieve tekst op 4 januari 2017 vastgesteld. Na afronding van het traject binnen het panel is in het kader van de hoor/wederhoorprocedure het conceptrapport voorgelegd aan de instelling om feitelijke onjuistheden aan te geven. Daarna is het definitieve advies aan de NVAO vastgesteld.

3 Beschrijving van het programma

3.1 Algemeen

Instelling:	Hogeschool Inholland
Ad-programma:	Business Studies Logistiek
Variant(en):	voltijd
Afstudeerrichtingen:	geen
Locatie:	Haarlem, Hoofddorp
Studieomvang:	120 EC
Graad:	Ad
CROHO-onderdeel:	Economie

3.2 Profiel instelling

Het nieuwe Ad-programma Business Studies Logistiek wordt aangeboden door het Domein Business, Finance and Law van Hogeschool Inholland.

Volgens de informatie op de website van de hogeschool heeft Hogeschool Inholland als missie een bijdrage te leveren aan de uitdagingen in de Randstad. De hogeschool doet dat door onderwijs voor studenten en professionals en praktijkgericht onderzoek voor de beroepspraktijk aan te bieden. De hogeschool wil zich onderscheiden op de thema's duurzaam, gezond en creatief en werkt daarbij samen met het beroepenveld, overheden en maatschappelijke partners. Het onderwijs en onderzoek is gericht op de transities in de samenleving op de genoemde gebieden en wel in het bijzonder op de vorming van een duurzame samenleving en een circulaire economie, de transities in de zorg en welzijn naar empowerment en zelfredzaamheid en de zoektocht naar nieuwe vormen van waarde-creatie en verdienmodellen in de creatieve industrie en andere sectoren.

Hogeschool Inholland heeft negen locaties, verspreid over Noord- en Zuid-Holland en biedt om en nabij 80 bacheloropleidingen aan op alle vakgebieden, gaande van gezondheidszorg tot economie en van techniek tot onderwijs. Daarnaast biedt de hogeschool zes Associate-degreeprogramma's, zeven masteropleidingen en twee universitaire Pabo's (Academische Lerarenopleiding Basisonderwijs) aan.

Het onderwijs en onderzoek is gebundeld in zes domeinen die over verschillende locaties heen zijn georganiseerd. Deze domeinen zijn Creative Business, Onderwijs & Innovatie, Techniek, Ontwerpen en Informatica, Agri, Food & Life Sciences, Gezondheid, Sport en Welzijn en Business, Finance and Law. Hogeschool Inholland is een onderwijsinstelling met ongeveer 32.000 studenten, 26 lectoraten, meer dan 110 nationaliteiten en omstreeks 2.200 medewerkers

3.3 Profiel Ad-programma

Het beoogde Ad-programma Business Studies Logistiek is een nieuw programma voor Hogeschool Inholland. In Nederland is het programma niet geheel nieuw, omdat een aantal hogescholen een Ad-programma Logistiek of een Ad-programma Logistiek en Economie reeds aanbieden.

De beoogde competenties van het Ad-programma zijn verdeeld in beroepscompetenties en generieke competenties en luiden als volgt.

Beroepscompetenties.

- Organisational Behaviour. Gedrag in organisaties analyseren, begrijpen en veranderen.
- Finance. Analyseren en interpreteren van financiële aspecten van interne processen en de verantwoording van de bedrijfseconomische prestaties.
- Economics. Opstellen van een omgevingsanalyse op macro- en mesoniveau en doorgronden van markten.
- Marketing. Inventariseren en communiceren van klantbehoeften en onderhouden en beheren van klantrelaties en deze vertalen naar de organisatie.
- Law & Business Ethics. Verantwoord kunnen handelen.
- Strategisch management. Organisaties richten en inrichten.
- Operations management. Operationele (bedrijfs)processen in organisaties inrichten en verbeteren.
- Accounting. Financiële bedrijfsprocessen verwerken en interpreteren.
- Quantitative techniques. Uitvoeren van cijfermatige analysetechnieken.
- Managementinformatiesystemen: genereren van informatie voor de ondersteuning van beslissingen in de organisatie.

Generieke competenties.

- Praktijkgericht onderzoek uitvoeren.
- Reflectief werken.
- Digitaal vaardig en geletterd zijn.
- Adviseren.
- Innovatieve, creatieve en ondernemende houding.
- Communiceren, zowel mondeling als schriftelijk.
- Gericht op (multidisciplinaire) samenwerking.
- Ontwikkelen van de eigen professionaliteit.
- Ethisch en maatschappelijk verantwoord handelen.

Het curriculum van het Ad-programma is als volgt opgebouwd (in het schema zijn de perioden binnen het jaar door witregels van elkaar gescheiden):

Onderwijseenheden	Studiepunten
Inkoop	2 EC
Branche-oriëntatie	2 EC
Business English	2 EC
Workshops samenwerken, vergaderen, projectmanagement	2 EC
Organisatiekunde	2 EC
Macro-economie	2 EC
Marketing	2 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC
Productie	2 EC
Productieplan	4 EC
Business English	2 EC
Workshops rapporteren, projectmanagement	1 EC
Kosten	2 EC
Kwantitatieve methoden	3 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC

Magazijnen en distributie	2 EC
Magazijnontwerp en kosten	4 EC
Workshops ethiek, argumenteren, presenteren, adviseren	2 EC
Accounting	2 EC
Dienstenmarketing	2 EC
Juridische vaardigheden en vermogensrecht	2 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC
Multimodaal vervoer	2 EC
Vervoersplan	4 EC
Arbeidsrecht	2 EC
Business English	2 EC
Workshops kwaliteitsmanagement, onderzoekvaardigheden	2 EC
Onderzoeksmethoden	2 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC
Eerste jaar (totaal)	60 EC
Supply Chain Management	2 EC
Project Supply Chain Management	4 EC
Business English	2 EC
Meso-economie en landenonderzoek	2 EC
Trends in de logistieke wereld	2 EC
Internationaal en verzekeringsrecht	2 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC
Proces- en verbetermanagement	2 EC
Project Proces- en verbetermanagement	4 EC
Bestuursrecht	2 EC
Persoonlijke vaardigheden	2 EC
HRM	2 EC
Cross cultural management	2 EC
Performance & Competence Management (PCM)	1 EC
Praktijk en afstuderen	30 EC
Tweede jaar (totaal)	60 EC
Totaal Ad-programma	120 EC

4 Beoordeling Ad-programma

Van toepassing is het Beoordelingskader voor de uitgebreide Toets nieuw Ad-programma van de NVAO (Stcrt. 2014, nr 9832).

Dit kader wordt gebruikt als de instelling niet beschikt over een positief oordeel over de instellingstoets kwaliteitszorg. De beoordeling komt tot stand op basis van een discussie met 'peers' over de inhoud en kwaliteit van het Ad-programma en is gericht op zeven vragen:

1. Wat beoogt het Ad-programma?
2. Met welk programma?
3. Met welk personeel?
4. Met welke voorzieningen?
5. Hoe wordt de kwaliteit geborgd?
6. Hoe wil het Ad-programma dit toetsen?
7. Zijn er voldoende financiële middelen?

Deze zeven vragen zijn vertaald in zeven onderwerpen en 16 standaarden. Over de standaarden geeft het visitatiepanel een gemotiveerd oordeel op een tweepuntsschaal: onvoldoende of voldoende. Vervolgens geeft het panel een gemotiveerd eindoordeel over de kwaliteit van het Ad-programma als geheel, ook op de tweepuntsschaal.

Bij de beoordeling worden de volgende definities gehanteerd. Deze definities hebben zowel betrekking op de scores van de standaarden als op de scores van het Ad-programma in totaal.

Basiskwaliteit

De kwaliteit die in internationaal perspectief redelijkerwijs verwacht mag worden van een Ad-programma binnen het hoger onderwijs.

Onvoldoende

Het Ad-programma voldoet niet aan de basiskwaliteit.

Voldoende

Het Ad-programma voldoet aan de basiskwaliteit.

Indien het Ad-programma niet volledig nieuw is of omgevormd wordt, worden bij de oordeelsvorming ook de gerealiseerde eindkwalificaties betrokken.

4.1 Beoogde eindkwalificaties

4.1.1 Standaard 1

De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen.

Bevindingen

Mede in het kader van de eerder gedane aanvraag voor een macrodoelmatigheidstoets heeft het Ad-programma een onderzoek uitgevoerd naar de vraag naar Ad-opgeleide

professionals op logistiek gebied. Dit onderzoek omvatte ook vraaggesprekken met ongeveer twintig vertegenwoordigers vanuit het beroepenveld van de logistiek. Uit het onderzoek is naar voren gekomen dat de komende jaren de vraag naar deze professionals groot zal zijn. Het logistieke bedrijfsleven heeft behoefte aan medewerkers die in staat zijn effectief om te gaan met en in te spelen op de snelle en omvangrijke economische en technologische ontwikkelingen in deze sector. De afgestudeerden van de mbo-opleidingen logistiek ontberen dikwijls de competenties die daarop gericht zijn. Een hoger niveau is gewenst. Het Ad-programma biedt dat hogere niveau en stelt mbo-afgestudeerden in staat zich daartoe te ontwikkelen. De toenemende complexiteit in de sector is samen te vatten in trefwoorden als ketenregie, planning en sturing, technologische innovaties, complexe ICT-toepassingen en oplossingsgerichtheid.

Het Ad-programma is opgezet en ontwikkeld door een projectteam, bestaande uit docenten van de bacheloropleiding Business Studies, afstudeerrichting Logistiek, docenten van het MBO College Airport van het ROC van Amsterdam en vertegenwoordigers van de gemeente Haarlemmermeer.

Het voor de logistiek relevante beroepenveld is intensief bij de opzet en ontwikkeling van het Ad-programma betrokken. Zoals gezegd, is in het onderzoek ten behoeve van het Ad-programma een brede waaier van vertegenwoordigers van het beroepenveld gevraagd naar hun mening over de eisen aan Ad-afgestudeerden en over hun kansen op de arbeidsmarkt. Ook kennen het Ad-programma en de afstudeerrichting Logistiek van de bacheloropleiding, een beroepenveldcommissie met vertegenwoordigers van het logistieke sector. De commissie heeft naar eigen zeggen veel invloed gehad op de doelstellingen, competenties, eindkwalificaties en curriculum van het programma.

De doelstelling van het Ad-programma is studenten tot het gewenste niveau van kennis en vaardigheden in de logistiek op te leiden. Het Ad-programma richt zich daarbij op mbo-afgestudeerden maar daarnaast ook op afgestudeerden van havo of vwo. Het Ad-programma streeft enerzijds na studenten op te leiden voor de arbeidsmarkt, zijnde functies in het logistieke beroepenveld en heeft anderzijds als doel studenten die zich aan het einde van het Ad-programma nog verder willen scholen, in de gelegenheid te stellen in te stromen in de bacheloropleiding Business Studies, afstudeerrichting Logistiek. De bacheloropleiding kent meerdere afstudeerrichtingen. Afgestudeerden van het Ad-programma kunnen zonder tijdverlies alleen instromen in de logistieke afstudeerrichting. Doorstroom naar een andere afstudeerrichting is in beginsel niet uitgesloten maar zal van studenten maatwerk en extra credits vragen.

De functies waarvoor de afgestudeerden worden opgeleid, zijn door het Ad-programma genoemd. Voorbeelden daarvan zijn loadmanager, logistiek supervisor, operations officer, productieplanner, warehouse manager. Het Ad-programma richt zich met name op de sector van de luchtvracht die in de regio rond Haarlem sterk ontwikkeld is. Getuige de uitspraken van de vertegenwoordigers van het Ad-programma, is het echter de bedoeling om een breed programma aan te bieden dat ook voorbereidt op de logistiek buiten de luchtvracht.

Voor het Ad-programma is een beroepsprofiel geschreven en zijn ook competenties en eindkwalificaties opgesteld. Het beroepsprofiel is in overleg met het werkveld tot stand gekomen. De competenties behoren bij het domein Business Studies (zie voor de opsomming § 3.3). Als concretisering en detaillering daarvan heeft het Ad-programma

fijnmazige eindkwalificaties geformuleerd, die ook zijn verbijzonderd naar de logistiek. Deze geven concreet en uitgebreid weer waaraan de afgestudeerden van dit programma moeten voldoen. Er is een verschil gemaakt tussen de eindkwalificaties van het Ad-programma en die van de bacheloropleiding Business Studies, richting Logistiek.

Het Ad-programma plaatst de Ad-afgestudeerden op tactisch niveau, tussen strategisch en operationeel niveau in. De eindkwalificaties van het Ad-programma zijn met de indicatoren voor niveau 5 van het Nederlandse Kwalificatieraamwerk en met de Dublin-descriptoren *Short Cycle* vergeleken om op die wijze het niveau van het Ad-programma te verantwoorden. Naar eigen zeggen, heeft het ad-programma zich ingespannen om niveau 5 te duiden en te operationaliseren tussen niveau 4 en niveau 6 in.

Het Ad-programma neemt zich voor de eindkwalificaties regelmatig en in samenspraak met de beroepenveldcommissie te iken.

Overwegingen

In de naam van dit Ad-programma Business Studies Logistiek is naar de mening van het panel de relatie met de hbo-bacheloropleiding Business Studies, afstudeerrichting Logistiek duidelijk zichtbaar.

Het panel is te spreken over het onderzoek dat het Ad-programma voorafgaande aan de ontwikkeling van het programma heeft uitgevoerd naar de vraag naar Ad-afgestudeerden en naar de eisen waarover deze moeten beschikken. Daaruit is overtuigend gebleken dat Ad-afgestudeerden in het logistieke beroepenveld van toegevoegde waarde zullen zijn.

Het panel is te spreken over de rol van de curriculumcommissie in het tot stand brengen van het programma. Niet alleen het onderzoek maar ook de opzet en de ontwikkeling van het Ad-programma is, naar de waarneming van het panel, tot stand gekomen in nauwe samenwerking met het relevante beroepenveld. De invloed van dat beroepenveld is groot geweest. In de toekomst zal de beroepenveldcommissie intensief bij het Ad-programma betrokken blijven.

Het panel onderschrijft de doelstelling van het Ad-programma om studenten vooral met een vooropleiding mbo-4 maar ook met een vooropleiding havo of vwo in de gelegenheid te stellen een positie te verwerven binnen het beroepenveld van de logistiek en een rol te spelen in de nieuwe, snel voortschrijdende, economische en technologische ontwikkelingen in deze sector en bij het oplossen van de vraagstukken die daarmee gepaard gaan. Daarnaast is het panel te spreken over de doelstelling de studenten de mogelijkheid te bieden door te stromen naar de afstudeerrichting Logistiek van de bacheloropleiding Business Studies. De functies die het Ad-programma voorbeeldmatig heeft genoemd, komen het panel als realistisch voor.

Het beroepsprofiel, de competenties en de eindkwalificaties die door het Ad-programma zijn opgesteld, sluiten in de ogen van het panel aan bij de doelstellingen van het programma en zijn relevant voor de afgestudeerden. Deze bevinden zich in hetzelfde domein als die van de bacheloropleiding maar zijn daarvan duidelijk onderscheiden waardoor sprake is van een eigen profiel van het Ad-programma.

Op grond van de door het Ad-programma uitgevoerde vergelijking stelt het panel vast dat de eindkwalificaties overeenstemmen met de Dublin-descriptoren *Short Cycle* en met de

indicatoren voor niveau 5 van het Nederlandse kwalificatieraamwerk waardoor het Ad-programma op het gewenste niveau is afgestemd. Het panel vindt dat het Ad-programma erin geslaagd is het niveau naar behoren te verwoorden. Alhoewel het inhoudelijke onderscheid met de bacheloropleiding en de inhoudelijke afstemming met de toepasselijke niveau-indicatoren worden onderschreven, had het panel graag een iets duidelijker presentatie daarvan gezien.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2 Programma

4.2.1 Standaard 2

De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk.

Bevindingen

Het curriculum van het Ad-programma is opgedeeld in perioden van tien weken. Het eerste jaar kent vier perioden. Het tweede jaar telt in het eerste semester twee perioden waarna de studenten in het tweede semester de praktijkopdracht uitvoeren (zie voor het overzicht van het curriculum § 3.3).

In elk van deze perioden staat een thema uit het logistieke beroepenveld centraal. Dat zijn thema's als productie, magazijnen en distributie en supply chain management. Naast de colleges die de studenten volgen, worden ze geacht in een groep een project uit te voeren dat is gebaseerd op een aan de beroepspraktijk ontleend vraagstuk. De studenten dienen als afsluiting van het project een beroepsproduct op te leveren en worden geacht dit in de rol van logistiek adviseur schriftelijk en mondeling toe te lichten.

Naast de projecten lopen de studenten in het tweede semester van het tweede jaar een stage (20 EC) waarin zij in een organisatie kennis maken met de reële beroepspraktijk. De studenten worden geacht een stageportfolio samen te stellen over hun ervaringen in de organisatie en daarnaast een analyse te maken van een proces binnen deze organisatie en daarover een adviesrapport te schrijven (10 EC).

Voor de afstudeerstage heeft het Ad-programma eisen opgesteld waaraan het stagebedrijf moet voldoen. Met het oog op de stage dient de student een zogenoemde werkplekscan uit te voeren waaruit moet blijken of de stageplek de mogelijkheden biedt om op het gewenste niveau leeractiviteiten te ontplooiën. De stagecoördinator gaat op grond van onder meer de werkplekscan na of aan de eisen voldaan is.

De studenten werken aan hun persoonlijke en professionele ontwikkeling in de Performance and Competence Management Cycle (PCM). PCM is een onderdeel van iedere periode. De studenten moeten in de vorm van een portfolio met relevante bewijsstukken aantonen de verschillende competenties bereikt te hebben.

Zoals bij standaard 1 gezegd, was de beroepenveldcommissie bij de totstandkoming van het Ad-programma betrokken. Deze commissie zal in de toekomst bij het programma

betrokken blijven, onder meer in de vorm van drie tot vier bijeenkomsten per jaar met het management van het programma.

In het curriculum wordt op verschillende plaatsen aan praktijkgericht onderzoek aandacht besteed. In de vierde periode volgen de studenten workshops kwaliteit en onderzoek (2 EC) waarin op het doen van onderzoek ingegaan wordt. Daarnaast volgen de studenten ook in de vierde periode de onderwijseenheid *Onderzoeksmethoden* (2 EC). Tot slot dienen de studenten het adviesrapport dat ze in het kader van de stage schrijven, op te stellen in de vorm van een praktijkgericht onderzoek.

De internationale dimensie van het Ad-programma komt tot uiting in de onderwijseenheden *Business English* die van nagenoeg alle perioden deel uitmaken. De vertegenwoordigers van het beroepenveld met wie het panel heeft gesproken, hebben te kennen gegeven dat kennis van de Engelse taal noodzakelijk is om de internationale wereld van de logistiek een functie te kunnen vervullen.

Overwegingen

Het panel acht het aandeel van de beroepspraktijk in het curriculum van het Ad-programma toereikend. De projecten met aan de beroepspraktijk ontleende vraagstukken die in iedere periode door de studenten uitgevoerd worden, zijn daarvan een duidelijk bewijs. Daarnaast is ook de afstudeerstage een overtuigend voorbeeld daarvan. Ook vinden de studenten aansluiting bij de in de praktijk vereiste persoonlijke en beroepsmatige competenties in de PCM-onderdelen. Tot slot wijst de blijvende betrokkenheid van de beroepenveldcommissie bij het Ad-programma in die richting.

Het panel acht de werkplekscan en de controle op het stagebedrijf door de stagecoördinator voor de afstudeerstage in principe toereikend voor de uitvoering van de leeractiviteiten in deze stage. Wel beveelt het panel aan de eisen aan het stagebedrijf en de stageplek verder te expliciteren.

Het panel heeft de bij de verschillende modules voorgeschreven literatuur bestudeerd en vindt deze grotendeels passend voor het programma. Bij sommige voorgeschreven standaardwerken adviseert het panel wel de stof stap voor stap te behandelen, omdat het daarbij om moeilijke literatuur gaat.

Het panel beschouwt het aandeel en de inhoud van het praktijkgerichte onderzoek in het curriculum als voldoende. De studenten leren in een aantal vakken over dit onderzoek en worden vervolgens in de afstudeerstage gevraagd de opgedane kennis en vaardigheden in het afstudeerwerk tot uitdrukking te laten komen.

De internationale dimensie van het curriculum is goed ingevuld. Het panel ondersteunt de stap van het Ad-programma om op behoorlijk wat plaatsen de onderwijseenheid *Business English* te geven. Daardoor leren de studenten het Engels dat ze in de praktijk nodig zullen hebben. Daarnaast heeft het Ad-programma bewust *Landenonderzoek*, *Internationaal Recht* en *Cross Cultureel Management* in het curriculum opgenomen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.2 **Standaard 3**

De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

De eindkwalificaties van het programma zijn in de leerdoelen van de onderwijseenheden vertaald. Zoals gezegd zijn de onderwijseenheden per periode gegroepeerd volgens thema's. Deze thema's zijn ontleend aan de functiegebieden die door het Landelijk Platform Logistiek zijn benoemd. De verschillende perioden en de onderwijseenheden daarbinnen weerspiegelen de eindkwalificaties.

Het Ad-programma heeft de studiehandleidingen van alle periodes ter beschikking gesteld aan het panel. In deze handleidingen wordt aan de studenten een beeld gegeven van de periode en zijn de onderwijseenheden uitgeschreven. Van deze onderwijseenheden zijn achtereenvolgens opgenomen de plaats van de eenheid binnen het curriculum en binnen de periode, de studiebelasting, de werkvormen, de voorgeschreven en aanbevolen literatuur, de toetsing, de relatie met de eindkwalificaties, de toetscriteria en de leerdoelen.

Zoals gezegd, zijn de onderwijseenheden binnen elk van de perioden gegroepeerd rond een thema uit de logistiek. Binnen de perioden worden onderwijseenheden aangeboden waarin de studenten de theorie van het thema leren, workshops waarin ze zich beroepsvaardigheden eigen maken, zoals samenwerken, vergaderen, rapporteren, projectmanagement, presenteren en adviseren, de PCM-onderwijseenheden waarin ze reflecteren op hun persoonlijke en beroepsmatige ontwikkeling en het beroepsproduct waarin de studenten in groepen een project op het gebied van het thema uitvoeren. Het laatste semester van het curriculum is geheel ingeruimd voor de afstudeerstage. De studenten lopen stage en voltooien in het kader van deze stage ook hun afstudeerwerk.

De samenhang van de onderwijseenheden binnen de perioden wordt gewaarborgd, doordat alle onderwijseenheden binnen de periode op hetzelfde thema zijn gericht en bijdragen aan het uitvoeren van het project en vervaardigen van het beroepsproduct. In het curriculum als geheel bouwen de perioden en projecten op elkaar voort in termen van complexiteit en het van de studenten gevraagde niveau van kennis en vaardigheden.

De onderwijseenheden van het curriculum van het Ad-programma zijn voor een klein deel gelijk aan die van de bacheloropleiding (10 EC), deels aan de bacheloropleiding ontleend maar voor het Ad-programma aangepast (44 EC) en deels nieuw ontwikkeld (66 EC). Dat laatste geldt de logistieke onderwijseenheden die in de generiek gerichte bacheloropleiding Business Studies niet worden aangeboden. Ook de afstudeerstage is speciaal voor het Ad-programma ontwikkeld.

De studenten die het Ad-programma hebben voltooid, kunnen doorstromen naar de bacheloropleiding. Met het oog daarop is een doorstroomtraject opgezet, dat te goedkeuring aan de examencommissie is voorgelegd. In het derde jaar van de bacheloropleiding krijgen de Ad-studenten vrijstelling van het praktijkgedeelte van de stage en het eerste beroepsproduct van jaar 3. Ze volgen in plaats daarvan onderwijseenheden over onderzoek, HRM, verandermanagement, financial accounting en strategische marketing. De studenten lijden geen tijdverlies, behoeven geen extra studiepunten te vergaren en kunnen de bachelor behalen in 120 EC.

Overwegingen

Naar de mening van het panel zijn de eindkwalificaties van het Ad-programma volledig en op een evenwichtige wijze in het curriculum verwerkt. De studiehandleidingen voor de perioden en de onderwijseenheden van het curriculum zijn naar behoren uitgeschreven en geven een goed begrip daarvan. In de handleidingen is de relatie met de eindkwalificaties verantwoord.

In de perioden en de onderwijseenheden zijn volgens het panel de relevante deelgebieden van de logistiek opgenomen. Binnen de perioden wordt naar behoren aandacht besteed aan de kennis, vaardigheden en persoonlijke competenties die van studenten logistiek op Ad-niveau worden gevraagd. Het is het panel opgevallen dat het Ad-programma nogal veel aandacht besteedt aan juridische kennis. Het panel sluit zich aan bij de opvattingen van het werkveld ter zake, dat deze kennis wezenlijk is om goed op het gebied van (internationale) logistiek te functioneren. Het panel beveelt wel aan de economische en juridische kennis goed op logistieke onderwerpen en vraagstukken toe te snijden.

De samenhang van het curriculum zowel binnen de perioden als tussen de perioden is in beginsel voldoende ingericht. Het panel raadt het Ad-programma wel aan de afstemming tussen de theoretische onderwijseenheden en workshops enerzijds en de projecten anderzijds goed te bewaken, opdat de samenhang daartussen in de praktijk gerealiseerd wordt.

Het curriculum is weliswaar geënt op de bacheloropleiding maar omvat veel specifiek voor het Ad-programma ontwikkelde onderwijseenheden, met name om de Ad-studenten op te leiden in de logistiek. In de bacheloropleiding gebeurt dat pas in de laatste twee jaren, in de afstudeerrichting Logistiek. Ook de afstudeerstage (30 EC) is specifiek voor het Ad-programma ontwikkeld en afwijkend van de bacheloropleiding. Daardoor is sprake van een eigen afsluitend onderdeel dat afgestemd is op de aard en het niveau van het Ad-programma. Op basis hiervan stelt het panel vast dat van een eigenstandig curriculum voor het Ad-programma kan worden gesproken.

Het panel acht het doorstroomprogramma van het Ad-programma naar de bachelor op een gedegen wijze opgezet en is overtuigd dat de studenten in een vervolgstudie van 120 EC de bacheloropleiding kunnen halen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.3 Standaard 4

De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken.

Bevindingen

Het didactisch concept van het Ad-programma berust op het aanbieden van activerend onderwijs. In de ogen van het programma is het van groot belang de studenten tot een actieve houding bij het verwerven van kennis, het opdoen van vaardigheden en het ontwikkelen van beroepscompetenties te brengen.

De werkvormen zijn hoorcolleges of instructiecolleges, begeleid of onbegeleid werken door de studenten en feedbackcolleges. Deze trits van werkvormen is bewust opgezet met als doel de studenten eerst theoretische kennis en inzichten aan te bieden in de hoorcolleges of instructiecolleges, hen daarna met die kennis en inzichten zelf begeleid en onbegeleid verder te laten werken en hen tot slot feedbackcolleges te bieden waarop ze de vragen en problemen die bij hen zijn opgekomen, aan de docenten kunnen voorleggen.

Om verder invulling te geven aan de activering van de studenten, worden zij geacht de hoorcolleges of instructiecolleges zelf voor te bereiden. Ook geldt een aanwezigheidsplicht van 80 % in de colleges en 100 % in de workshops. Studenten die daaraan voldoen, komen samen in groepen. Studenten die niet daaraan beantwoorden, worden ook samen in groepen gezet. Het Ad-programma verwacht dat ook daarvan een stimulerende werking op de activiteit van de studenten zal uitgaan.

Overwegingen

Het panel beoordeelt het didactisch concept van het Ad-programma als toereikend voor dit programma en voor deze studenten en waardeert het streven de studenten tot een actieve studiehouding aan te zetten.

De verschillende werkvormen waar het programma gebruik van maakt, zijn in de ogen van het panel geschikt voor het leerproces van de studenten. Het panel beschouwt deze werkvormen en de samenhang daartussen als een effectief middel om de activering van de studenten te realiseren. De aanwezigheidsplicht en de vorming van groepen van actieve of niet-actieve studenten kunnen daar volgens het panel aan bijdragen. Het panel vraagt wel van het Ad-programma te overwegen in de feedbackcolleges te differentiëren naar de aard en inhoud van de onderwijseenheden waar deze colleges betrekking op hebben.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.4 Standaard 5

Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten.

Bevindingen

Het Ad-programma houdt zich aan de wettelijke toelatingseisen en laat daarom studenten toe die in het bezit zijn van een havo-diploma, een vwo-diploma, een mbo-4-diploma of een combinatie van diploma's of getuigschriften die daaraan gelijkwaardig zijn. Het programma heeft uitgewerkt welke opleidingen mbo-4 en welke uitstroomprofielen havo en vwo nodig zijn om dit Ad-programma met succes te kunnen doorlopen. Bij de mbo-opleidingen gaat het om economische en logistieke opleidingen. Het Ad-programma verwacht overwegend studenten met mbo als vooropleiding en een betrekkelijk kleine groep havisten.

Het Ad-programma heeft een studiekeuzetraject ingericht om na te gaan of de aankomende studenten geschikt zijn voor het programma. Dit traject omvat een digitale test, een dagdeel college lopen, een te maken opdracht en een gesprek. Inschrijvers voor 1 mei mogen het advies dat het Ad-programma op grond daarvan zal geven, negeren. Daarna niet meer.

Het Ad-programma zal voor het eerste cohort in Haarlem (locatie Hogeschool Inholland) worden aangeboden. Het tweede en alle daaropvolgende cohorten beginnen het eerste jaar in Hoofddorp en volgen het tweede jaar in Haarlem.

Overwegingen

De toelatingseisen voor het Ad-programma komen naar het oordeel van het panel overeen met de wettelijke eisen voor toelating tot een hbo-opleiding en voldoen daarom. Het panel is positief over het studiekeuzetraject dat het Ad-programma heeft ingericht, omdat daardoor aankomende studenten van een goed advies worden voorzien over hun kansen om in het Ad-programma te slagen.

Gezien de verschillende locaties waarop het Ad-programma aangeboden wordt, pleit het panel ervoor daar in de voorlichting aan aankomende studenten helder over te zijn.

Het panel heeft vastgesteld dat dit Ad-programma een open inschrijving kent en niet specifiek bedoeld is voor studenten van één of meer bepaalde organisaties waardoor het programma aan de betreffende eis in het beoordelingskader voldoet.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.5 Standaard 6

Het programma is studeerbaar.

Bevindingen

Zoals eerder gezegd, is het curriculum van het Ad-programma verdeeld in perioden van een gelijke zwaarte van 15 EC, die steeds een duur hebben van tien weken. De structuur van deze perioden is steeds dezelfde, met theoretische onderwijseenheden, workshops, PCM-bijeenkomsten en projecten. Het tweede semester van het tweede jaar wijkt af, omdat daarin de afstudeerstage geplaatst is.

In het eerste jaar van het Ad-programma geldt een bindend studieadvies van 50 EC. Daarnaast dienen de studenten te slagen voor een taaltoets en een rekentoets.

In de studiehandleidingen die voor elk van de perioden samengesteld zijn, heeft het Ad-programma voor de studenten uiteengezet waaruit de periode bestaat en wat in de onderwijseenheden wordt verwacht van hen.

Het Ad-programma heeft bewust gekozen voor onderwijseenheden van geringe omvang. Daardoor kunnen de studenten toetsen over beperkte hoeveelheden stof afleggen en is het niet halen van een toets een minder groot probleem. De studenten met wie het panel heeft gesproken, beaamden het voordeel van deze structuur.

Het aantal contacturen bedraagt 12 uur per week in het eerste jaar, 9 uur per week in het eerste semester van het tweede jaar en 20 uur per student in het tweede semester van het tweede jaar.

Hogeschool Inholland heeft regelingen voor het studeren met een functiebeperking en stelt voorzieningen en faciliteiten ter beschikking..

Overwegingen

Het Ad-programma heeft naar de mening van het panel voldoende maatregelen genomen om de studeerbaarheid te bevorderen. Het curriculum is inzichtelijk gestructureerd in perioden van een gelijke omvang en opbouw. De verdeling van de studielast over de perioden is evenwichtig.

De studenten worden in het eerste jaar via het bindend studieadvies tot studeren aangezet. Het panel ondersteunt het beleid van het Ad-programma om de onderwijseenheden klein te houden waardoor de studenten gemakkelijker een eenheid kunnen afronden. Het aantal contacturen is in de ogen van het panel voldoende.

Het panel acht het beleid van de hogeschool en daarmee van het Ad-programma voor studenten met een functiebeperking gepast.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.2.6 Standaard 7

Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma.

Bevindingen

Het Ad-programma heeft een omvang van in totaal 120 EC. De studieduur in het programma is twee jaar.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat het Ad-programma aan de wettelijke eisen inzake omvang en duur voldoet.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3 Personeel

4.3.1 Standaard 8

Het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid.

Bevindingen

Het personeelsbeleid voor het Ad-programma is neergelegd in het personeelsplan van het Domein Business, Finance and Law van Hogeschool Inholland waar het programma toe behoort.

Bij de werving en selectie van docenten spelen zaken als vakinhoudelijke deskundigheid, didactische bekwaamheden, expertise in toetsen en beoordelen en binding met de relevante beroepspraktijk een belangrijke rol.

Het personeelsbeleid kent een aantal doelstellingen. Deze zijn ontwikkeling en scholing van docenten om bij te blijven op hun vakgebied, om breed inzetbaar te zijn en te blijven binnen het programma en de organisatie, om op de hoogte te blijven van de ontwikkelingen in de relevante beroepspraktijk en om kennis en vaardigheid over het doen van onderzoek te hebben en te houden. De organisatie van het Ad-programma faciliteert deze ontwikkeling en scholing. Het streven is dat 75 % van de docenten een opleiding op masterniveau heeft.

In lijn met het personeelsbeleid worden ieder jaar binnen het Ad-programma functionerings- en beoordelingsgesprekken gehouden tussen de teamleider en de docent. In deze gesprekken wordt de kwaliteit van het functioneren van de docent ter sprake gebracht.

Overwegingen

Het panel beschouwt het personeelsbeleid van het programma als toereikend. Conform dat personeelsbeleid worden naar de mening van het panel de kwaliteiten van de docenten nagestreefd die voor het onderwijs van het Ad-programma relevant zijn. De criteria bij de werving en selectie van docenten komen het panel als relevant voor.

Het panel heeft gezien dat het functioneren en de prestaties van de docenten in de vorm van periodieke functioneringsgesprekken en beoordelingsgesprekken worden beschouwd waardoor het Ad-programma de prestaties van de docenten kan monitoren.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3.2 Standaard 9

Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma.

Bevindingen

Uit de curricula vitae van de docenten die het panel heeft kunnen bestuderen, komen het opleidingsniveau, de vakinhoudelijke expertise, didactische bekwaamheden en recente ervaring in de beroepspraktijk tot uitdrukking.

Van de in totaal 13 docenten die in het Ad-programma als docent werkzaam kunnen zijn, heeft 77 % een opleiding op masterniveau voltooid. Meer dan de helft van de docenten heeft recente ervaring in de beroepspraktijk. Nagenoeg alle docenten beschikken over een bewijs van hun didactische bevoegdheid. De docenten die van ROC van Amsterdam afkomstig zijn, voldoen aan de eisen die voor het hbo-onderwijs van toepassing zijn.

Overwegingen

Op basis van de bestudeerde curricula vitae beoordeelt het panel het opleidingsniveau van de docenten, hun vakinhoudelijke en onderwijskundige capaciteiten en hun ervaring in de beroepspraktijk als naar behoren.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.3.3 Standaard 10

De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Zoals gezegd, zal het Ad-programma over 13 docenten kunnen beschikken. De beoogde student-docentratio is 26,9 : 1.

Overwegingen

Het panel heeft gezien dat het Ad-programma een voldoende aantal docenten heeft aangetrokken om het onderwijs in het programma te verzorgen. Deze docenten zijn afkomstig van Hogeschool Inholland en van ROC van Amsterdam. Het panel heeft niettemin een hoge werkdruk bij de docenten waargenomen. Daarom raadt het panel het Ad-programma aan de werkdruk onder de docenten goed te bewaken om teveel druk of uitval te voorkomen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4 Voorzieningen

4.4.1 Standaard 11

De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma.

Bevindingen

Zoals eerder gezegd, zal het Ad-programma worden aangeboden op de locaties van Hogeschool Inholland in Haarlem en van MBO College Airport in Hoofddorp. Deze locaties beschikken beide over de faciliteiten om onderwijs in het Ad-programma te verzorgen. Dat houdt onder meer in studieruimten van verschillende grootte, gespreksruimten voor kleine en grotere groepen, digitale bibliotheken en computers.

Overwegingen

Op grond van de aangereikte gegevens door het Ad-programma is het panel overtuigd dat de huisvesting en materiële voorzieningen op beide locaties voldoen.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.4.2 Standaard 12

De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten.

Bevindingen

De studenten van het Ad-programma worden geïnformeerd over de organisatie en de inhoud van het programma door middel van onder meer de studiehandleidingen en de

handleiding afstudeerstage. Daarnaast hebben ze toegang tot de systemen *Moodle* en *Onderwijsplein*, die informatie over de hogeschool en het Ad-programma bevatten.

De inhoudelijke begeleiding binnen de modules is in handen van de docenten die de studenten begeleiden tijdens de zelfstudie door de studenten en die hen in de colleges van feedback voorzien. In de afstudeerstage worden de studenten in het stagebedrijf begeleid door de bedrijfscoach en vanuit het Ad-programma door de stagedocent.

De studieloopbaanbegeleiding van de studenten vindt plaats in het kader van de PCM-onderwijseenheden en is in handen van de PCM-docent. Deze ondersteunt de studenten bij hun persoonlijke en beroepsmatige ontwikkeling en assisteert hen bij de planning en de organisatie van hun studie. De PCM-docent houdt de studievoortgang bij en intervenueert, als dat nodig is. De studenten kunnen gebruik maken van de infrastructuur van de hogeschool, met onder meer het studiekeuzecentrum, het studentendecanaat en de vertrouwenspersonen.

Overwegingen

Naar de mening van het panel zijn zowel de informatievoorziening als de studiebegeleiding van het Ad-programma voldoende ingericht. De studenten met wie het panel gesproken heeft, hebben dat beaamd. Zij waren minder ingenomen met de twee leeromgevingen die naast elkaar bestaan.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.5 Kwaliteitszorg

4.5.1 Standaard 13

Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen.

Bevindingen

De kwaliteitszorg voor het Ad-programma is neergelegd in de documenten *Kwaliteitsbeleid 2015 – 2019* en *Kwaliteitszorg en systematiek onderwijsbeoordelingen 2016 – 2017* van het Domein Business, Finance and Law waartoe het programma behoort. De teamleider van het Ad-programma en het opleidingsteam, bestaande uit de docenten, zijn voor de kwaliteit van het programma verantwoordelijk.

Alle onderwijseenheden worden periodiek geëvalueerd. Dat gebeurt voor alle eenheden in mondelinge evaluaties in het klaslokaal en bij studentenpanels. Daarnaast worden ook voor een aantal vooraf geselecteerde onderwijseenheden schriftelijke evaluaties uitgevoerd. De resultaten van deze evaluaties worden door een speciaal daartoe aangestelde docent verzameld en in een rapportage vevat.

De resultaten van de evaluaties kunnen aanleiding zijn tot verbeteracties. Dat is het geval als de resultaten onder 3,5 (vijfpuntschaal) zijn. Daarbij speelt de opleidingscommissie een adviserende rol. De teamleider en de curriculumcommissie worden geacht de verbeteringen door te voeren en de opleidingscommissie daarvan op de hoogte te houden.

Overwegingen

Het panel acht het systeem van kwaliteitszorg van het Ad-programma effectief. Binnen het systeem worden in mondelinge en schriftelijke vorm evaluaties gehouden. Met de eventuele verbeteringen die daaruit voortvloeien zijn teamleider en curriculumcommissie belast.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.5.2 Standaard 14

Bij de interne kwaliteitszorg zijn de Ad-programma- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken.

Bevindingen

Het Ad-programma beschikt over een examencommissie die toeziet op de kwaliteit van de toetsing.

Daarnaast kent het programma een opleidingscommissie met docenten en studenten die toeziet op de kwaliteit van het programma en de teamleider daarin adviseert. Onder de studenten worden evaluaties gehouden. Naast de teamleider kent het programma een curriculumcommissie die voor de inhoud van het curriculum instaat. De docenten spelen in de curriculumcommissie en in het opleidingsteam een rol in de kwaliteit van het programma.

Zoals gezegd, spreekt het Ad-programma met enige regelmaat met vertegenwoordigers van het werkveld in de beroepenveldcommissie.

Overwegingen

Het panel is van mening dat het Ad-programma de verschillende stakeholders in voldoende mate bij de kwaliteit van het programma betreft.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.6 Toetsing

4.6.1 Standaard 15

Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Bevindingen

Het beleid van het Ad-programma inzake toetsing en beoordeling kent als doelstellingen dat door de toetsing moet kunnen worden vastgesteld dat de studenten de eindkwalificaties van het programma hebben bereikt en dat elk van de toetsen valide is, dat de beoordeling betrouwbaar is en dat de toetsing transparant is voor de studenten.

Het Ad-programma zal kunnen beschikken over een examencommissie. Deze commissie ziet nu reeds toe op de bacheloropleiding Business Studies. De examencommissie is al betrokken geweest bij de opzet van het Ad-programma en zal volgens de wettelijke bepalingen op de toetsing en beoordeling in het programma toezien. De onder de

verantwoordelijkheid van de examencommissie functionerende toetscommissie zal steekproefsgewijs de kwaliteit van de toetsen controleren. Voor nieuw onderwijs worden standaard van te voren alle toetsen gecheckt.

Voor elk van onderwijseenheden is in de studiehandleiding de toetsing gespecificeerd en afgestemd op de leerdoelen van dat onderdeel. Bij de onderwijseenheden zijn ook de eindkwalificaties van het Ad-programma opgenomen. De toetsvormen zijn schriftelijke tentamens en rapporten (bij de theoretische onderwijseenheden), oefeningen en opdrachten (bij de workshops), opzetten en aanvullen portfolio (bij de PCM-onderdelen) en een schriftelijke adviesrapport met mondelinge toelichting (bij de projecten).

De toetsen worden door twee docenten opgesteld en worden voorzien van een toetsmatrijs. Na het afnemen van de toets vindt de analyse daarvan plaats. De beoordeling is in handen van examinatoren. Bij groepsproducten, zoals bij de projecten, wordt een individueel verslag verwacht en worden door de studenten onderling de inzet en prestaties van iedere student gewaardeerd.

De afstudeerstage is individueel en omvat twee onderdelen, de stage ofwel werken in de praktijk (20 EC) en het afstudeerwerk ofwel onderzoek in de praktijk (10 EC). De toetsing van de stage vindt plaats aan de hand van een stageportfolio met daarin onder meer vijf opdrachten van de studenten, die van een generiek bedrijfskundige aard zijn. Dit portfolio wordt beoordeeld door de stagedocent en de PCM-docent met een advies van de bedrijfscoach. De toetsing van het afstudeerwerk gebeurt aan de hand van een adviesrapport. De studenten worden geacht een proces binnen het stagebedrijf te analyseren en daarover een rapport met mogelijke verbeteringen te schrijven. Het adviesrapport moet opgezet en uitgewerkt zijn volgens de regels van een praktijkgericht onderzoek. Het adviesrapport

Overwegingen

Het panel acht de principes en het beleid inzake toetsing en beoordeling van het Ad-programma naar behoren.

Het panel is positief over de deskundigheid en de taakopvatting van de examencommissie. De examencommissie ziet direct en via de toetscommissie op afdoende wijze toe op de inhoud en het niveau van de toetsing en op de kwaliteit van de procedures rond toetsing.

Naar de mening van het panel heeft het Ad-programma een verantwoorde keuze voor de vormen van toetsing gemaakt. De toetsvormen zijn gevarieerd en doen recht aan de kennis, vaardigheden en competenties van de studenten die getoetst moeten worden.

Het panel beschouwt de instrumenten die het Ad-programma inzet om de validiteit en de betrouwbaarheid van de toetsing en beoordeling te waarborgen, als gepast. Dat blijkt onder meer uit het werken met twee opstellers van toetsen en het gebruik van toetsmatrijzen. De procedures om meeliften te voorkomen, zijn in de ogen van het panel effectief. De toetsing en beoordeling van de afstudeerstage is ook naar behoren.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen

4.7.1 Standaard 16

De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar.

Bevindingen

Hogeschool Inholland heeft in het informatiedossier verklaard de ingeschreven studenten van het Ad-programma in staat te stellen het programma af te maken.

Daarnaast heeft de hogeschool aangegeven de van de overheid te ontvangen gelden voor de bekostiging van dit programma aan te wenden. De ervaring leert dat uit die gelden het onderwijs op een voldoende niveau kan worden verzorgd. Investerings in huisvesting of infrastructuur worden niet voorzien.

Overwegingen

Het panel vindt de afstudeergarantie die de hogeschool heeft afgegeven afdoende. Op basis van het informatiedossier acht het panel de financiële voorzieningen voor het Ad-programma toereikend.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.8 Samenwerkingsverband met een Bve-instelling

4.8.1 Standaard 17

De hogeschool toont aan dat het onderwijs van het Ad-programma, zoals in samenwerking met de Bve-instelling aangeboden, aan te stellen eisen voldoet ten aanzien van in te zetten personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en condities voor continuïteit.

Bevindingen

Hogeschool Inholland heeft een samenwerkingsovereenkomst gesloten met MBO College Airport van ROC van Amsterdam met het oog op het gezamenlijk aanbieden van het Ad-programma. Het panel heeft deze overeenkomst in kunnen zien.

De vertegenwoordigers van Hogeschool Inholland en ROC van Amsterdam hebben in het gesprek met het panel verklaard dat Hogeschool Inholland de volledige zeggenschap over het programma heeft en geheel voor de uitvoering en de kwaliteit van het Ad-programma verantwoordelijk is.

Overwegingen

Het panel heeft vastgesteld dat de overeenkomst tussen Hogeschool Inholland en ROC van Amsterdam en de toezeggingen van Hogeschool Inholland de waarborgen biedt die voor de kwaliteit van het onderwijs op alle daarmee verband houdende aspecten nodig zijn.

Conclusie

Het panel beoordeelt op grond van bovenstaande overwegingen deze standaard als voldoende.

4.9 Aanbevelingen

In dit rapport staan aanbevelingen van het panel aan het Ad-programma. Deze zijn hieronder samengevat. De aanbevelingen zijn de volgende.

- Het onderscheid met de bacheloropleiding en de afstemming met de toepasselijke indicatoren voor het niveau wat duidelijker presenteren.
- De eisen die worden gesteld aan het stagebedrijf en de stageplek verder expliciteren.
- Sommige voorgeschreven standaardwerken stap voor stap behandelen, omdat deze literatuur erg diep gaat.
- De economische en juridische kennis die in het Ad-programma wordt aangeboden, goed op logistieke onderwerpen en vraagstukken toespitsen.
- De afstemming tussen de theoretische onderwijsseenheden en workshops enerzijds en de projecten anderzijds goed bewaken, opdat de samenhang gerealiseerd wordt.
- Overwegen in de feedbackcolleges te differentiëren naar de aard en inhoud van de onderwijsseenheden waar deze colleges betrekking op hebben.
- De aankomende studenten goed voorlichten dat het Ad-programma op verschillende locaties wordt aangeboden en welke locaties dat zijn.
- De nu al aanzienlijke werkdruk onder de docenten goed bewaken, opdat te hoge druk en uitval van docenten voorkomen worden.

4.10 Algemene conclusie over kwaliteit Ad-programma

De kwaliteit van dit nieuwe Ad-programma is naar het oordeel van het panel voldoende. Het panel komt tot dit oordeel, omdat alle standaarden van het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toetsing voor dit nieuwe Ad-programma als voldoende zijn beoordeeld. Het panel heeft wel een aantal aanbevelingen gedaan. Deze moeten echter eerder gezien worden als een stimulans tot verdere verbetering van het programma dan als vaststelling van tekortkomingen. Het geheel van het Ad-programma overziende, is het panel van oordeel dat het programma van een voldoende kwaliteit is en voldoet aan de eisen van het NVAO-Beoordelingskader voor de uitgebreide Toetsing nieuw Ad-programma.

5 Overzicht oordelen

Onderwerp	Standaarden	Oordeel
1 Beoogde eindkwalificaties	1. De beoogde eindkwalificaties van het Ad-programma zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoet
2 Programma	2. De oriëntatie van het programma waarborgt de ontwikkeling van vaardigheden op het gebied van wetenschappelijk onderzoek en/of de beroepspraktijk	Voldoet
	3. De inhoud van het programma biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	4. De vormgeving van het programma zet aan tot studeren en biedt studenten de mogelijkheid om de beoogde eindkwalificaties te bereiken	Voldoet
	5. Het programma sluit aan bij de kwalificaties van de instromende studenten	Voldoet
	6. Het programma is studeerbaar	Voldoet
	7. Het Ad-programma voldoet aan wettelijke eisen met betrekking tot de omvang en de duur van het programma	Voldoet
3 Personeel	8. De het Ad-programma beschikt over een doeltreffend personeelsbeleid	Voldoet
	9. Het personeel is gekwalificeerd voor de inhoudelijke, onderwijskundige en organisatorische realisatie van het programma	Voldoet
	10. De omvang van het personeel is toereikend voor de realisatie van het programma	Voldoet
4 Voorzieningen	11. De huisvesting en de materiële voorzieningen zijn toereikend voor de realisatie van het programma	Voldoet
	12. De studiebegeleiding en de informatievoorziening aan studenten bevorderen de studievoortgang en sluiten aan bij de behoefte van studenten	Voldoet
5 Interne kwaliteitszorg	13. Het Ad-programma wordt periodiek geëvalueerd, mede aan de hand van toetsbare streefdoelen	Voldoet
	14. Bij de interne kwaliteitszorg zijn de Ad-programma- en examencommissie, medewerkers, studenten, alumni en het afnemend beroepenveld van het Ad-programma actief betrokken	Voldoet
6 Toetsing	15. Het Ad-programma beschikt over een adequaat systeem van toetsing	Voldoet
7 Afstudeergarantie en financiële voorzieningen	16. De instelling geeft aan studenten de garantie dat het programma volledig kan worden doorlopen en stelt toereikende financiële voorzieningen beschikbaar	Voldoet
8 Samenwerking met een Bve-instelling	17. De hogeschool toont aan dat het onderwijs van het Ad-programma, zoals in samenwerking met de Bve-instelling aangeboden, aan te stellen eisen voldoet ten aanzien van in te zetten personeel, voorzieningen, interne kwaliteitszorg en condities voor continuïteit	Voldoet
Algemene conclusie		Voldoende

Bijlage 1: Samenstelling panel

De NVAO heeft een panel bijeengebracht dat als volgt was samengesteld:

- R. Hendrix, director Operations Benelux (Service Delivery), onderneming Iron Mountain (voorzitter);
- Ing. R. Meylaers MSc, opleidingscoördinator HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit, Hoger Instituut der Kempen (panellid);
- Drs. T.J. Bonsing MSc BA, docent Supply Chain Management/Operations Management, Hanzehogeschool Groningen (panellid);
- E.E.M. Leo BSc, student Onderwijskunde, Universiteit van Amsterdam (student-lid).

R. Hendrix, voorzitter

De heer Hendrix is director Operations Benelux (Service Delivery) van de onderneming Iron Mountain. Voorheen was hij ruim dertien jaar (onder)officier Logistiek bij de Koninklijke Landmacht. In deze periode was hij onder andere betrokken bij uitzendingen naar buitenlandse missiegebieden. Na zijn tijd bij de Landmacht bekleedde de heer Hendrix verschillende functies bij internationale, logistieke dienstverlenende bedrijven.

Ing. R. Meylaers MSc, panellid

De heer Meylaers is opleidingscoördinator van de HBO5 opleiding Logistiek Transport Mobiliteit van het Hoger Instituut der Kempen. Hij is industrieel ingenieur elektromechanica en voltooide daarnaast de masteropleidingen Industrieel Beleid en Logistiek Management. Naast de functie van opleidingscoördinator is hij docent aan de Hogeschool Thomas More Kempen. De heer Meylaers is de auteur van een aantal business games.

Drs. T.J. Bonsing MSc BA, panellid

De heer Bonsing is docent Supply Chain Management/Operations Management aan de Hanzehogeschool Groningen. Na de opleiding Bedrijfskunde aan de Rijksuniversiteit Groningen te hebben voltooid, was hij onder meer werkzaam als logistiek consultant en kwaliteitsmanager in het bedrijfsleven. De heer Bonsing heeft meer dan tien jaar ervaring als docent logistiek en als adviseur bij verschillende hogescholen.

E.E.M. Leo BSc, student-lid

Mevrouw Leo is masterstudent Onderwijskunde aan de Universiteit van Amsterdam. Zij heeft de Bachelor Onderwijskunde daar afgerond. Zij heeft verschillende nevenfuncties gehad naast haar studie, zoals een aantal jaar lidmaatschap van de opleidingscommissie en van de facultaire studentenraad en in de hoedanigheid van bestuursstudent. Mevrouw Leo heeft zitting gehad in verschillende panels van de NVAO.

Alle panelleden hebben een onafhankelijkheids- en onpartijdigheidsverklaring ingevuld en ondertekend. Dat geldt ook voor de extern secretaris.

Het panel werd terzijde gestaan door drs. G.H. Lansink, beleidsmedewerker NVAO, als procescoördinator. Drs. W. Vercouteren RC was extern secretaris.

Bijlage 2: Programma locatiebezoek

Het panel bracht op 15 november 2016 in Haarlem een bezoek aan Hogeschool Inholland voor de toetsing van het Ad-programma Business Studies Logistiek. Het programma was als volgt (namen gesprekspartners zonder mogelijke titels).

- 08.45 uur – 10.00 uur Ontvangst en overleg panel (besloten)
- 10.00 uur – 11.00 uur Directie en opleidingsmanagement
E. Westhoek (directeur Domein Business, Finance and Law), F. 't Hart (manager Onderwijs en Onderzoek, Business, Finance and Law, Inholland Haarlem), E. Strik (opleidingsmanager MBO College Airport)
- 11.15 uur – 12.00 uur Curriculumcommissie, docententeam
E. Goossens (teamleider Logistiek, Business, Finance and Law Inholland), E. de Boer (docent Economie, MBO College Schiphol), H. Zahn (docent Marketing, vice-voorzitter opleidingscommissie, Business, Finance and Law Inholland), I. Ansems (docent Onderzoek en lid curriculumcommissie, Business, Finance and Law Inholland), R. Hageman (docent Nederlands en Wiskunde, MBO College Schiphol), Y. de Braber (docent Logistiek, Business, Finance and Law Inholland)
- 12.00 uur – 12.30 uur Vertegenwoordigers examencommissie en kwaliteitszorg
W. van Norden (voorzitter examencommissie), M. Ketelaars (lid examencommissie), F. Bijma (beleidsadviseur)
- 12.30 uur – 14.00 uur Lunch en overleg panel (besloten), met demonstratie leeromgeving
- 14.00 uur – 14.30 uur Studenten Bachelor Business Studies
R. Bergsen (derdejaars, afstudeerrichting Logistiek, lid opleidingscommissie), R. Loerakker (derdejaars, afstudeerrichting Logistiek), M. de Pagter (derdejaars, afstudeerrichting Logistiek)
- 14.45 uur – 15.30 uur Vertegenwoordigers werkveld
B. Radstaak (managing director, Air Cargo Netherlands), R. Mok (country manager, Cargolux Airlines), A. Zeldenthuis (senior manager Logistic Services, Fetim)
- 15.30 uur – 17.15 uur Overleg panel (besloten)
- 17.15 uur – 17.30 uur Korte terugkoppeling door panelvoorzitter aan vertegenwoordigers programma

Bijlage 3: Overzicht van bestudeerde documenten

Documenten vooraf door het programma beschikbaar gesteld

- Informatiedossier toets nieuw Ad-programma Business Studies Logistiek
- Beroepsprofiel Ad-programma Logistiek Leidinggevende
- Beroepscompetenties en eindkwalificaties Ad-programma en bacheloropleiding
- Generieke competenties en eindkwalificaties Ad-programma en bacheloropleiding
- Overzicht betrokkenheid beroepenveld
- Studiehandleidingen onderwijsperioden
- Handleiding afstudeerstage Ad-programma
- Beknopte beschrijvingen onderwijseenheden
- Doorstroomprogramma naar Bachelor Business Studies, afstudeerrichting Logistiek
- Literatuurlijst Ad-programma
- Docentenhandleiding Project Warehousing
- Domeinplan Domein Business, Finance and Law
- Organisatieplan Domein Business, Finance and Law
- Jaarplan Domein Business, Finance and Law
- Personeelsplan Domein Business, Finance and Law
- Curricula vitae beoogde docenten
- Kwaliteitsbeleid Domein Business, Finance and Law 2015 – 2019
- Kwaliteitszorg en systematiek onderwijsevaluaties 2016 – 2017
- Samenwerkingsovereenkomst ROC van Amsterdam en Hogeschool Inholland
- Antwoord van Ad-programma op schriftelijke vragen panel

Documenten door het programma beschikbaar gesteld tijdens locatiebezoek

- Voor te schrijven literatuur
- Studiehandleidingen onderwijsperioden
- Uitgeschreven onderwijseenheden
- Didactisch concept Bachelor Business Studies, jaren 1, 2
- Notitie over studeren met een functiebeperking
- Handboek opleidingscommissie
- Beleidsstukken en vergaderverslagen beroepenveldcommissie
- Handboek examencommissie

Daarnaast heeft het panel een demonstratie van de elektronische leeromgeving gekregen.

Bijlage 4: Lijst van afkortingen

Ad	Associate-degree
Ba	bachelor
EC	European Credits (studiepunten)
hbo	hoger beroepsonderwijs
Ma	master
NVAO	Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
Wo	wetenschappelijk onderwijs

Het adviesrapport is tot stand gekomen in opdracht van de NVAO met het oog op de uitgebreide toetsing van het nieuwe Associate-degreeprogramma Business Studies Logistiek van Hogeschool Inholland.

Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO)
Parkstraat 28
Postbus 85498 | 2508 CD DEN HAAG
T 31 70 312 23 00
E info@nvao.net
W www.nvao.net

Aanvraagnummer 004408